

Aan Provinciale Staten

Datum : 1 september 2010
Uw kenmerk : **2010BEM93**
Ons kenmerk : 2010INT263056
Contactpersoon : C.A.G. Bos
E-mail : cees.bos@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 2464
Bijlage(n) :

Onderwerp: keuzenotitie herinrichting accommodatie Paushuize

Voorgestelde behandeling in de Commissie BEM op 13 september: ter oriënterende bespreking

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Paushuize is een unieke locatie met een grote cultuurhistorische waarde. Tijdens de renovatie van dit pand zijn bijzondere historische en archeologische vondsten gedaan. Historische vondsten die nieuwe inzichten hebben gebracht in de Romeinse geschiedenis van de stad Utrecht. Archeologische vondsten van wand- en plafondschilderingen, uniek houtsnijwerk en steensculpturen die bij eerdere renovaties letterlijk achter het behang geplakt blijken te zijn.

Deze vondsten vragen om nieuwe keuzes. Wanneer het oorspronkelijke plan gecontinueerd wordt worden deze vondsten namelijk gedocumenteerd, maar vervolgens verborgen of vernietigd. Het in beeld brengen van de vondsten, en het afstemmen van het interieur en de inrichting van het monument in de nu bekende oorspronkelijke stijl, zodat we deze kunnen delen en toegankelijker kunnen maken voor het publiek, vraagt om extra middelen.

Aangezien het collegeprogramma en de begroting niet voorzien in deze middelen, wordt aan de commissie een keuze gevraagd.

Voorgeschiedenis

Op 9 maart 2009 heeft u ingestemd met ons voorstel voor de renovatie van Paushuize. Hiervoor heeft u een bedrag beschikbaar gesteld van € 3.388.000,-. Dit bedrag was als volgt opgebouwd:

Restauratie	€ 2.688.986
Groot Onderhoud	€ 424.301
Projectkosten	€ 275.000
Totaal	€ 3.388.287

De uit deze investering voortvloeiende kapitaallasten worden gedekt uit het reeds in de begroting opgenomen budget voor Paushuize. Hiermee is de casco-renovatie feitelijk budgetneutraal.

Na uw oorspronkelijke besluit heeft zich een aantal feiten voorgedaan die van invloed bleken op de bouwkundige plannen. Het betreft:

1. veiligheidseisen / brandweer
2. wensen/eisen van Monumentenzorg

De daaraan verbonden kosten, respectievelijk € 490.000 en € 160.000 kunnen gedekt worden uit de verkoopopbrengst van Achter Sint Pieter 27 (€ 475.000) en het CP-budget Paushuize (€ 175.000).

N.a.v. aanvullende duurzaamheidswensen zullen ook in dit kader aanpassingen moeten worden gedaan. De kosten die hieruit voortvloeien bedragen € 450.000 en kunnen volledig worden gedekt door een verkregen subsidie uit het Actieplan Duurzaamheid.

Omdat het project voldoet aan de doelstellingen die door het Actieplan Duurzaamheid worden nagestreefd, is deze subsidie vanuit duurzaamheid beschikbaar en kan/zal zichzelf terugverdienen.

Essentie / samenvatting

In maart 2010 is gestart met de noodzakelijke ontmanteling van de accommodatie. Hierbij zijn de Rijksdienst Monumentenzorg, Archeologische Dienst, Brandweer en het Nederlands Instituut voor Bouwbiologie en Ecologie (NIBE, duurzaamheid) betrokken. Op verschillende plaatsen in het gebouw is zogenaamd destructief onderzoek verricht wat verrassende resultaten heeft opgeleverd. Tijdens dit onderzoek zijn diverse archeologische vondsten gedaan waaronder een 17^e eeuwse watergang, 16^e eeuwse keukenvloer, 16^e eeuwse (dichtgemetselde) ramen, Romeinse bodemprofielen en een afvoergoot uit de 14^e eeuw. Op de website www.paushuize.nl kunt u deze vondsten nader bekijken. Deze vondsten hebben een grote cultuurhistorische waarde. Wij zijn van mening dat deze vondsten niet verloren mogen gaan en bij voorkeur dienen te worden geïntegreerd (en geëxposeerd) in het gerenoveerde Paushuize. Het ontwerp van Paushuize dient hierop aangepast te worden. Een onderbouwde inschatting per 26 augustus 2010 van de Archeologische Dienst en de architect leert dat hiermee een extra kostenpost is gemoeid van € 768.000,-.

De inrichting van een dergelijk uniek en historisch pand als Paushuize vraagt om een specifieke invulling met bewuste keuzen in uitstraling, sfeer en meubilering die recht doet aan de cultuurhistorische waarden van het pand. Mede door ontdekkingen als de historische decoratie (wandschilderingen) in de Statenzaal (Spiegelzaal) is geconstateerd dat de inrichting van Paushuize waardevolle kansen biedt. Door de architect is een ruimteboek vervaardigd. Hierin wordt een voorstel getoond op welke wijze de inrichting in een passende staat gebracht kan worden. De totale kosten voor deze inrichting bedragen € 2.183.000,-. In bijlage 2 vindt u een uitgebreide beschrijving en kostenopgave. Voor de genoemde investering worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Kelder	In de kelder worden de ontvangstruimten van gordijnen en/of luiken voorzien. Tevens wordt authentiek meubilair in combinatie met moderne voorzieningen geplaatst.
Beletage	De representatieruimten en werkvertrekken van de Commissaris van de Koningin worden voorzien van nieuwe wandbespanning, gordijnen en gordijnkappen. Verder wordt (gerestaureerd) historisch meubilair geplaatst. De tapijten worden gereinigd of vervangen. Schilderijen en decoratieve elementen worden gerestaureerd, c.q. opnieuw aangebracht.
Spiegelzaal	Het plafond en de kroonlijst wordt hersteld en de oorspronkelijke decoraties worden gerestaureerd, c.q. opnieuw aangebracht (historisch schilderwerk). De ornamenten en nissen zullen worden gereconstrueerd en in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht. De pilasters aan de noord- en zuidwand zullen worden gereconstrueerd en gedecoreerd naar kopie van de onder het beschadigde pleisterwerk aangetroffen fresco's en decoraties.
1 ^e verdieping	Meubilair zal worden afgestemd op het tijdsmodel van de omgeving. Op diverse plaatsen zullen gordijnen en gordijnkappen worden gerestaureerd, c.q. vervangen. De vloerbedekking zal worden vervangen en de wanden zullen, conform de tijdsbeeld-uitgangspunten, worden gerestaureerd, c.q. vernieuwd.
2 ^e verdieping en zolder	Hier vindt de realisatie van twee vergaderzalen plaats, waarbij de tussenverdieping met de zolder verdwijnt en het plafond van de vergaderzalen wordt gevormd door de historisch zeer waardevolle houten kapconstructie. De kapconstructie zal technisch worden gerenoveerd waarna cosmetische ingrepen de pracht van de ingenieus geconstrueerde kapconstructie nog meer glans zullen geven. Deze verdieping wordt eveneens voorzien in een liftopgang.
Tussenverdieping	De huidige kantoorruimten, gesitueerd op de tussenverdieping tussen de eerste en de tweede etage, zullen een vergaderbestemming krijgen. Het meubilair zal worden afgestemd op het tijdsmodel van de omgeving.
Alle vertrekken	Alle ruimten worden van passende verlichting voorzien.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het integrale uitvoeringsprogramma 'Inrichting Paushuize' heeft tot resultaat dat:

- aandacht wordt gegeven aan de ontdekte, voor Nederland unieke, cultuurhistorisch wand- en plafonddecoraties in de Spiegelzaal, door ze opnieuw te etaleren.
- het interieur en de inrichting van Paushuize wordt teruggebracht naar haar unieke en historische waarde met een museale uitstraling voor een grootse beleving van publiek en gebruikers
- archeologische vondsten worden geconserveerd en permanent aan bezoekers van Paushuize tentoongesteld.

Financiële consequenties

Als gevolg van de cultuurhistorische vondsten en uit oogpunt van cultuurbehoud is een aanpassing van het ontwerp gewenst. Hierdoor kunnen de vondsten worden geïntegreerd in het ontwerp en blijvend worden geëxposeerd. De hiermee gemoeide kosten zijn op 26 augustus 2010 begroot op € 768.000,-.

Om het interieur (waaronder wandschilderingen) en de inrichting van Paushuize in overeenstemming te brengen met het historische karakter van het pand, is door de architect een zogenaamd ruimteboek opgesteld. Hierin zijn twee varianten uitgewerkt: inrichting conform de uitstraling van het gebouw en een inrichting op een minimalistisch niveau. Een inrichting die aansluit bij het gebouw en recht doet aan de historische uitstraling van Paushuize is geraamd op € 2.183.000,-. De minimalistische variant op € 1,5 miljoen. Uiteindelijk kan een aantal scenario's worden bepaald. Onderstaand een overzicht van deze scenario's en de kosten.

1	- +/-	geen conservering/integratie van archeologische vondsten bepaalde investeringen in de inrichting/interieur	€ 1.500.000
2	- +	geen conservering/integratie archeologische vondsten volledige investeringen in inrichting/interieur	€ 2.183.000
3	+	conservering/integratie van archeologische vondsten	€ 768.000

Er is een aanvraag ingediend voor een BRIM-subsidie. Over de eventuele toekenning zal later dit jaar meer duidelijkheid ontstaan. Deze subsidie kan oplopen tot circa € 500.000.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie BEM

De Statencommissie BEM wordt gevraagd een uitspraak te doen over de wijze waarop de conservering van de archeologische vondsten in Paushuize en de inrichting van het gerenoveerde pand ter hand dient te worden genomen. Op basis van deze uitspraak zal vervolgens een statenvoorstel worden voorgelegd.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, drs. H.H. Sietsma

Bijlagen

1. Financieel overzicht
2. Variant inrichting/interieur € 2.183.000,-
3. Variant inrichting/interieur € 1.500.000,-

Bijlage 1 Financieel overzicht

Kosten			Dekking		
Renovatie	Voorlopig Ontwerp	3.400.000	Renovatie	A-stuk maart 2009	3.400.000
	Uitbreiding duurzaamheid en veiligheid	1.100.000		Subsidie duurzaamheid	450.000
				CP Budget	175.000
				Verkoop ASP 27	475.000
Totale kosten renovatie		4.500.000	Totale dekking renovatie		4.500.000
Archeologische vondsten	Conservering	768.000	Archeologische vondsten	t.l.v. Algemene Middelen	768.000
Totale kosten archeologische vondsten		768.000	Totale dekking archeologische vondsten		768.000
Inrichting		2.183.000	Inrichting	t.l.v. Algemene Middelen	2.183.000
Totale kosten inrichting/interieur		2.183.000	Totale dekking inrichting/interieur		2.183.000
Totale kosten		7.451.000	Totale dekking		7.451.000

Bijlage 2 Inrichtingsvoorstel Paushuizen inclusief verklaring en kosten (26.08.2010)

Alle bedragen zijn afgerond op €1.000 en zijn exclusief BTW.

1	Inventarisatie interieur inclusief kleurstellingen en stoffering van gordijnen, wandbespanningen, meubilair etc. in rapportage (Ruimteboek). <i>Verklaring: Gedegen aanpak interieur vraagt om gedegen onderzoek en inventarisatie welke niet in het oorspronkelijk plan was voorzien (reeds gereed)</i>	€ 28.000
2	Nader historisch onderzoek, naar: Restaureren oude wandbespanningen en sierschilderwerk Restaureren oude verflagen in alle ruimten op Belétage en kelderverdieping <i>Verklaring: ontdekking historisch schilderwerk vraagt om gedegen inventarisatie van omvang en detaillering.</i>	€ 75.000
3	Herstel historisch schilderwerk in Spiegelzaal inclusief detailinventarisatie decoraties, herstelwerkzaamheden kunst en bouwkundig. <i>Verklaring: de ontdekking van zeer gedetailleerd en omvangrijk historisch schilderwerk met grote monumentale waarde vraagt om een gedegen herstel. Ontdekking werd gedaan na aanvraag restauratiebudget.</i>	€ 472.000
4	Herstel historisch meubilair in Spiegelzaal: - Ontdoen van schilderwerk van 200 mahonie stoelen - Nieuwe bekleding van 200 stoelen - herstel aan kasten, side tables, spiegels en ander historisch meubilair <i>Verklaring: in oorspronkelijk plan was herplaatsing van dit meubilair opgenomen. Kleurstelling/stoffering in ruimteboek, conform kleurstelling historische wanddecoratie in Spiegelzaal, stelt passende stoelen voor. Gevolg: stoelen ontdoen van schilderwerk of aanschaf van nieuwe stoelen. Dit voorstel voorziet in aanpassen van huidige stoelen. Het andere meubilair bleek bij nadere inspectie meer beschadigd dan was voorzien. Gevolg: herstelwerkzaamheden.</i>	€ 49.000 € 70.000 € 35.000
5	Stoffering in Belétage en keldervertrekken - Gordijnen en gordijnkappen (inclusief ondergordijnen) in alle ruimten Belétage en enkele keldervertrekken (19 ^{de} Eeuwse keuken en 16 ^{de} Eeuwse middenzaal kelderverdieping): aanschaf + plaatsing. - Aanschaf en plaatsing van loper in hal en gang van Belétage <i>Verklaring: oorspronkelijke plan was geënt op hergebruik van bestaande gordijnen, gordijnkappen, en loper. Door staat van onderhoud zijn deze echter niet geschikt voor hergebruik. Gevolg: nieuwe stoffering noodzakelijk</i>	€ 454.000
6	Inwerken van schilderijen van Liender en Paus Adriaan in houten betimmering in respectievelijk de Soete-salon en Paus Adriaan-salon. <i>Verklaring: oorspronkelijk plan was voorzien in hergebruik van houten omlijsting. Bij nadere inspectie bleek dit echter niet geschikt voor hergebruik. Gevolg: nieuwe betimmering is noodzakelijk</i>	€ 56.000
7	Onkosten ruiltransacties met Centraal Museum en Instituut College Nederland. <i>Verklaring: oorspronkelijk plan was voorzien in lagere onkosten dan huidige begroting ivm meer meubilair door ruiltransacties.</i>	€ 63.000
8	Aanschaf + plaatsing (inclusief leidingwerk) van passende verlichting in	

	representatieve vertrekken: 2 ^{de} verdieping Kelderverdieping <i>Verklaring: oorspronkelijke plan was voorzien in basisverlichting en hergebruik van bestaande bekabeling. Het besluit tot duurzame verlichting (onderdeel van duurzaamheidsmaatregelen) heeft in aanschaf duurdere verlichting tot gevolg. Bestaande bekabeling is bij nadere inspectie niet te voldoen aan de huidige eisen en nieuwe aanleg is noodzakelijk.</i>	€ 70.000 € 40.000
9	Passend meubilair kelderverdieping <i>Verklaring: in oorspronkelijke plan was hergebruik van aanwezige meubilair voorzien. Door nadere inspectie was enerzijds niet al het meubilair her te gebruiken door staat van onderhoud en anderzijds was meer passend meubilair gewenst tbv representatie vertrekken.</i>	€ 60.000
10	Aanbrengen eenvoudige klimaat-installaties in Belétage inclusief Spiegelzaal <i>Verklaring: deze eis van het Centraal Museum voor de leenkunststukken is pas na de budgetaanvraag van de restauratie Paushuize bekend gemaakt.</i>	€ 196.000
11	Vergulden en snijwerk houten lijsten in Belétage <i>Verklaring: om het ontdekte historisch schilderwerk te benadrukken, is sierlijk historisch houtsnijwerk gewenst.</i>	€ 290.000
12	Aanvullende kosten liftinstallatie <i>Verklaring: in het oorspronkelijke plan was een couvertlift en een personenlift voorzien. In het uiteindelijke ontwerp is de liftinstallatie aangepast om alle verdiepingen te kunnen bedienen (tbv rolstoeltoegankelijkheid). Gevolg: een beter liftplan vraagt om meer kosten dan opgenomen.</i>	€ 45.000
13	Nieuwe gordijnen en gordijnkappen in Koninginnekamer en Beelaerts van Bloklandzaal <i>Verklaring: het oorspronkelijke plan is voorzien in hergebruik van de bestaande gordijnen en gordijnkappen. Nieuwe passende exemplaren vergroten het karakter van de zalen en de beoogde eenheid in het gehele pand (zelfde opzet als in salons).</i>	€ 110.000
14	Aanvullende begeleidingskosten <i>Verklaring: de gedegen aanpak van het interieur vraagt om meer begeleiding van architect en FSE dan oorspronkelijk opgenomen.</i>	€ 70.000

Totaal

€ 2.183.000

Bijlage 3 Minimalistische variant inrichting/interieur

Minimalistische variant (€ 1.500.000)

Hieronder staan de elementen die bij de minimalistische inrichtingsvariant niet of als alternatief in het project zitten, ten opzichte van de optimale variant, met bijbehorende consequentie en de invloed op het beoogde resultaat (- - - = sterke negatieve invloed, - = geringe negatieve invloed).

Uitgeklede variant t.o.v. Optimale variant	Consequentie tov Optimale variant	Invloed
Conventionele gordijnen in de salons en vertrekken van de Commissaris van de Koningin in plaats van maatwerk gordijnen in rijk versierde geweven stoffen	Minder passende gordijnen	- - -
Versobering van het herstel van het historisch schilderwerk in de Statenzaal	De ontdekte historische muurschilderingen worden niet teruggebracht. De Statenzaal krijgt de huidige effen kleurstelling.	- - -
Annuleren van werkzaamheden tbv vergulden en houtsnijwerk	De Salons krijgen niet de uitstraling die ze verdienen	- -
Annuleren van de stoffering (gordijnen) van de Koninginnekamer en de BvB	De huidige stoffering blijft gehandhaafd, welke niet de beoogde stijl heeft	-
Annulering van de verlichting in de Koninginnekamer en de BvB	De huidige verlichting blijft gehandhaafd, welke niet de beoogde stijl heeft	-
Geen audiovisuele middelen	De ruimten zullen niet voorzien zijn van audiovisuele middelen	- -
Geen restauratie van historisch meubilair. Gebruik van de huidige stoelen in de Statenzaal	De huidige stoelen in de Statenzaal zijn voorzien van een kleur die niet aansluit bij de beoogde kleurstellingen in de Statenzaal	- -
Annulering van modern meubilair in de ruimten op de tweede verdieping en in de kelder	De ruimten zullen niet voorzien zijn van meubilair	- -